

wiejski uprawiał głównie twórczość muzyczną i kapelmistrzostwo. Z licznych dzieł w tym okresie skomponowanych, wymienimy większe: „Beatrice“, poemat symfoniczny podług idei „Boskiej Komedji“ Dantego Alighieri, balet-opera „Tatry“, balet „Polskie Wesele“, dziewięć symfonji organowych, pięć mszy liturgicznych i szereg motetów. W szkicach znajdują się opery „Ondraszek“ i opera buffa „Kaszuby“.

STANISŁAW NIEWIADOŃSKI

JAK POWSTAJE PIEŚŃ CHÓRALNA

Gamy miękkie, kościelne i egzotyczne, interwały.

(Ciąg dalszy)

Jeżeli w gamie *c-dur* i wszystkich jej transpozycjach odczuwamy charakter jasny i wesoły, to dla melodyj smętnych musi istnieć inny porządek tonów, polegający na odmiennym stosunku poszczególnych stopni a mianowicie na mniejszej liczbie całych tonów a większej półtonów. Gamę taką nazywamy miękką czyli minorową (*mol*).

Gama miękka powstaje z gamy twardej w dwojaki sposób. Albo podwyższamy V stopień gamy twardej zapomocą krzyżyka, otrzymując w ten sposób VII stopień nowej gamy, której tonika leży zatem o stopień (półtonowy) wyżej. Wyszedszy z *c-dur* po zmianie V-go stopnia g na *gis* i zamianie tegoż w myśli na VII stopień, otrzymujemy gamę *a-mol*, przedstawiającą się tak:

<i>a</i>	<i>h</i>	<i>c¹</i>	<i>d¹</i>	<i>e¹</i>	<i>f¹</i>	<i>gis¹</i>	<i>a¹</i>
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
I	$\frac{1}{2}$	I	I	$\frac{1}{2}$	I	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$

Jest to t. zw. gama *harmoniczna* ponieważ na jej stopniach tworzą się akordy, o czym później będziemy mówić. Stopnie te nie zmieniają się z powrotem.

Istnieje jednakże i inny jeszcze porządek tej samej gamy zwany melodycznym, do góry: *a h c¹ d¹ e¹ fis¹ gis¹ a¹*, na dół: *a¹ g¹ f¹ e¹ d¹ c¹ h a*. Obie powyższe gamy miękkie, ponieważ biegną równolegle do gamy *c-dur* nazywają się *równoległemi*. Gama *c-dur* i gama *a-mol* z powodu bliskości swej uważane za pokrewne, stanowią jakoby parę ściśle ze sobą związaną.